

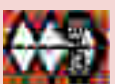
Bestuur

Ineke de Vries, voorzitter
Pim Schoorl, vice-voorz.
Sjoerd Jaarsma,
secretaris/penningmeester
Ien Courtens
Frits Cowan
Fer Hoekstra
Harry Kamma
Jos Marey
Zacharias Sawor
Ottis Simopiaref
Rogier Smeele
Jaap Timmer

medewerkers

Babke Aarts
Miekee Kijne
Jet Willebrands

PACE Nieuwsbrief

Het PACE-logo is een deel van de randversiering onderaan een Marindtifa/trommel. De Marind wonen in het zuidoosten van Papua.

Van de voorzitter

Afgelopen septembermaand was het een jaar geleden dat we bij de notaris de papieren tekenden voor het oprichten van stichting Papua Cultureel Erfgoed, in de wandelgangen PACE genoemd. Hoog tijd dus dat we de beloofde PACE Nieuwsbrief uitgeven. Want – eerlijk is eerlijk – toen u zich als donateur meldde beloofden wij dat u via een nieuwsbrief op de hoogte zult blijven van het wel en wee van PACE.

Hoe zijn we begonnen? ComPace, de commissie Papua Cultureel Erfgoed, is gestart in het najaar van 2000 en onstond uit bezorgdheid. Wat gebeurt er straks met al die uit Nieuw-Guinea meegenomen herinneringen als de mensen die het naar huis brachten er niet meer zijn? Dat was een dringende vraag. En dan waren er nog de indringende vragen die enkele Papua's in Papua zelf aan een van de oprichters hadden gesteld: 'In Holland is zoveel van ons, van voorwerpen tot studies: kan dat voor ons worden bewaard en hoe komen we te weten wat er allemaal is?'

Deze vragen kwamen bij elkaar in de halfjaarlijkse bijeenkomst van de Nederlandse Vereniging van Oceanië Studies, voorjaar 2000, waarna Pim Schoorl, Ineke de Vries, Sjoerd Jaarsma en Jaap Timmer als ComPace bij elkaar kwamen in het huis van Jaap.

Het aanstekelijke enthousiasme van deze vier starters veroorzaakte een fantastisch zwaankleef-aan effect van vrijwilligers: Bea Carels (dansgroep Sampari), Rogier Smeele (filmresearcher, gespecialiseerd in Nieuw Guinea), Zacharias Sawor (Papua adviseur), Harry Kamma (bestuurslid St. F.C. Kamma; zoon van de beroemde zendeling/antropoloog), Jos Marey (Papua-adviseur), Frits Cowan (oud Oceanië conservator Tropenmuseum), Kees van den Meiracker (conservator Oceanië Wereldmuseum te Rotterdam), Fer Hoekstra (directeur Nijmeegs Volkenkundig Museum), Dianne van Oosterhout (antropoloog), Jet Willebrands (ontwerper), Ottis Simopiaref (Papuajongeren adviseur) en Pienke Kal (docent cursussen musea in Azië namens het Tropenmuseum).

Alleen Bea en Dianne moesten ons door drukke werkzaamheden helaas loslaten. Verder is iedereen erg actief, en u zal diverse van deze mensen herkennen in de lijst van bestuursleden. Een van onze vrijwilligers vertelt in de rubriek 'Vrijwilliger aan het woord' hoe ze bij PACE betrokken raakte.

In de vergaderingen van ComPace bespraken wij wat nodig zou zijn om onze bezorgdheden om te zetten tot daden, zowel hier als daar, en wat de mogelijkheden zouden kunnen zijn om samen te werken met al bestaande organisaties, zoals musea en universiteiten, die zich inzetten voor Papua(-studies). Met name de samenwerking tot samenvoeging met het 'Van Baal Instituut' is overwogen. Toen bleek dat het te ingewikkeld was om een voor beiden goed werkbaar constructie te realiseren heeft ComPace – in goed overleg – besloten een eigen stichting op te zetten. Dit is op 18 september 2001 geëffectueerd bij notaris Moulijn, Bosse & Huddleston Slater te Huizen.

Sinds het oprichten van PACE hebben we met velen van u contact gekregen via het sturen van een brief. Dat was PACE's eerste stap naar buiten. Wat betreft de inhoud en de toon van de brief is het bestuur niet over een nacht ijs gegaan. We wilden en willen op een duidelijke en herkenbare wijze de mensen aanspreken, die om een of andere reden te benoemen zijn als oud Nieuw-Guinea-gangers, maar ook de generatie(s) erna.

En waar haalden we de adressen vandaan? We zijn gestart met een lijst van oud bestuursambtenaren, die bekend waren van het door Pim Schoorl samengestelde boek *Besturen in Nederlands-Nieuw-Guinea*, dat werd uitgegeven in november 1996. Ook meldden zich geïnteresseerden naar aanleiding van het radiobericht over onze oprichting in OVT (Onvoltooid Verleden Tijd) van de VPRO op zondagochtend. Dit bericht ging de ether in naar aanleiding van de opening van de tentoonstelling *Paters en Papoea's* op 1 november 2001 in Delft waarbij PACE-mensen bij aanwezig waren.

Weldra hadden we een lijst van ruim 300 namen en adressen, die we benaderden met de bovengenoemde brief in de maanden oktober en december 2001.

Meteen in november meldden zich de eerste belangstellenden. Zij gaven zich op als donateur en lieten weten hun collectie via PACE aan de Papua's te willen teruggeven. Of zij wilden gebruik maken van de mogelijkheid hun collectie te laten beschrijven, in het geval hun kinderen hadden aangegeven de herinneringen aan hun verblijf in Nieuw Guinea te willen behouden.

Een van de donateurs van het eerste uur schonk ons de enveloppen met inhoud die hij op zijn verjaardagsfeest kreeg, nadat hij zijn gasten vooraf van de bestemming ervan op de

hoogte had gebracht. Dat, samen met een lening van SDSP (zie kader), hielp ons een goede start te maken. We konden er bijvoorbeeld de eerste PACE-folders van vervaardigen. Vrijwilligers hielpen met het bedenken van het fraaie PACE-logo en de lay-out van de folder (zie 'Vrijwilligers aan het woord').

In een jaar tijd hebben we bijna 40 bezoeken afgelegd aan mensen die hun Papua collectie wilden schenken of laten beschrijven. We reisden van Groningen tot Waddinxveen, en van Dalerveen tot Brielle. We vroegen de mensen naar de achtergronden van hun verblijf in Nieuw Guinea. Heel veel voorwerpen, foto's, dia's, rapporten, boeken en ook films werden aan ons toevertrouwd. Zo schonk de firma CORUS ons de film

.....
In het voorjaar van 2002 schafte het PACE bestuur, na rijp beraad en advies van buitenaf, een professioneel database-programma aan. De software werd gebruiksklaar gemaakt door Sjoerd Jaarsma, die dit doet naast zijn taken als secretaris/penningmeester. We prijzen ons gelukkig met zijn deskundigheid in computerzaken. Vanaf het begin van zomer 2002 konden de PACE-vrijwilligers de resultaten van de huisbezoeken in deze database verwerken.

Het inwerken van alle schenkingen in natura is een tijdsverslindend karwei, maar absoluut noodzakelijk als voorbereiding voor de opzet van onze website. Vandaar dat alle vrijwilligers druk doende zijn met invoeren van de gegevens en foto's en het zich eigen maken van het gebruik van de vele mogelijkheden en facetten van de PACE-database. Straks, als de PACE website een feit is, zal immers iedereen alles wat door PACE voor Papua is verzameld virtueel willen gaan bekijken.

Inmiddels is PACE ook bezig met de uitvoering van haar eerste gesubsidieerde project. Het betreft de vertaling van de videodocumentaire 'PAIKEDA, Mens in Steen' geproduceerd door de stichting ApaMana in Amsterdam (apamana@planet.nl). In de vertaling gaat deze 55 minuten durende documentaire 'PAIKEDA, Batu Benda Orang' heten. De film is in de

Hollandia: De driesprong bij het ziekenhuis in de vijftiger jaren van de vorige eeuw. De bebouwing in het Jayapura van nu is veel uitgebreider.

Bewoner Swartvallei.

Foto: I.d.V (1997)

maanden december 1999/januari 2000 opgenomen in Papua. Het toont de zoektocht naar de vindplaats van vier stenen beelden die tot de verrassing van deskundigen en vindplaats zelf, werden gevonden in de grond van de Me Papua's (vroeger Ekari of Kapauku genoemd) in Paniai (Wisselmeren). Aangezien het de doelstelling van PACE is cultuur van Papua toegankelijk te maken, past de Indonesische vertaling in haar takenpakket. De Nederlandse Ambassade onderschreef het project door de technische onkosten voor de vertaling te financieren.

Begin 2003 zal de film door PACE in VCD formaat (VCD of videoCD is in Azië wat VHS is voor ons) worden overhandigd aan de leiding van de twee universiteiten en de verschillende theologische hogescholen in Papua voor educatief gebruik. In de volgende PACE Nieuwsbrief leest u er meer over.

Inmiddels zijn andere aanvragen voor subsidie geschreven om te worden ingediend bij ministeries en sponsors. Een van de sponsoraanvragen heeft geleid tot een toezegging tot financiële ondersteuning tot 10.000 euro, op basis van verdubbeling van giften.

Inmiddels gaan we door met u, belangstellenden en donateurs, te bezoeken en met de uitvoering van de diverse deelprojecten. Spoedig kunt een kijkje nemen op de eerste opzet van onze website: www.papua-erfgoed.nl. Meer nieuws in de volgende PACE Nieuwsbrief, en houdt u ook de website in de gaten.

Ineke de Vries

VRIJWILLIGER GEVRAAGD

Houdt u van teksten bekijken en maken? Bent u handig op de computer? Kan u afbeeldingen inscannen? Vindt u de doelstelling van PACE sympathiek en wilt u helpen? Dan bent u wellicht de redacteur die we zoeken voor de komende PACE Nieuwsbrieven. Belangstelling? bel: (035) 628 0866 (secretaris) of mail: papuaculturelerfgoed@planet.nl

Tentoonstellingen

Piet Nuyttens schilderijen in het Nijmeegse Volkenkundig Museum

In de maanden december 2002 en januari 2003 worden in het Nijmeegse Volkenkundig Museum (NVM) de schilderijen van Piet Nuyttens tentoongesteld. Hij werkte als missionaris 13 jaar tot 1999 in drie afgelegen gebieden van Papua, namelijk in de Mapia (Wisselmeren, tussen de Me ofwel Ekari, en Moni), het Sterrengebergte (Ngalum) en in de Kerom (Arso).

Toen hij daar verbleef, leefden de mensen verhoudingsgewijs nog erg dicht bij hun oude tradities. Nuyttens zag de kennis van die tradities langzaam maar zeker toch verdwijnen. Hij vond dat een vorm van verarming. Uit bezorgdheid schilderde hij met passie alles wat hij zag zo natuurgetrouw, of liever nog cultuurgetrouw, mogelijk op het doek. Dit deed hij bij voorkeur 's nachts, wanneer niemand hem zou storen.

De Nuyttens tentoonstelling in het NVM bestaat uit meer dan vijftig spontaan-naïeve schilderijen van verre uitzichten, hutten in de bergen, huizen op water, rotan bruggen, rituele dansen en portretten. Nuyttens gebruikt daarvoor vooral warme tinten.

Plaats: Nijmeegse Volkenkundig Museum, Thomas Aquinostraat 1, Nijmegen.

Open: Vanaf 24 januari tot eind maart 2003 op werkdagen van 10.00 tot 17.00 uur.

Tip: Van elk verkocht schilderij is 10% bestemd voor stichting PACE.

Zonsopgang na een nacht dansen van een genezingsceremonie door Arso mannen in Kerom
Piet Nuyttens, olieverf op doek, 84 x 50 cm.

De dans van deze ceremonie begint bij volle maan en duurt drie dagen. De overleden voorouders van de zieke worden aangeroepen met zang, dans en tromgeroffel. Op de trom (tifa) staan de vooroudersymbolen die in dromen worden gezien. De voorouder komt in een van palmladeren en gedroogde zaden en klitten gemaakt 'kapelletje', op een heilige plek.

De hoofdtooi bestaat uit de 50 cm lange veren van de witte papegaai, soms met extra paradijsvogelveren. De 'rokken' aan de achterkant zijn van beschermende planten. Door de beweging van de dans bootsen die de paring na van een struisvogel of baskalkoen.

PACE VRIJWILLIGERS AAN HET WOORD

Jet Willebrands

Het verhaal van mijn betrokkenheid bij PACE begint in de warme zomer van 1998 in Zuid-Frankrijk. Daar ontmoette ik op een kunstschildercursus een stille, verlegen man, Piet Nuyttens.

Al elf jaar werkte hij als missiepater in de diepste binnenlanden van Papua. Hij noemde gebieden waar ik nog nooit van gehoord had: de Mapia (Wisselmeren, tussen de Me ofwel Ekari, en Moni), het Sterrengebergte (Ngalum) en de Kerom (Arso). Piet had ziekteverlof. Avondenlang zat ik geboeid te luisteren naar zijn verhalen en zag de wonderlijkste foto's van prachtig uitgedoste mensen in een magische natuur. 'Ik wil leren schilderen Jet', vertelde hij. 'Ik wil vastleggen hoe de mensen daar nu nog leven. Alle oorspronkelijke gebruiken en cultuur verdwijnen razendsnel. Ik zag al dansschilden, die niet meer de symbolen van de voorouders hadden maar van Coca-cola.'

Piet Nuyttens keerde terug naar zijn missiepost met 9 meter schildersdoek, verf en een zonnepaneeltje. 's Avonds na

het werk, als de Papua's in hun hutten zaten, begon hij met schilderen. Ik bleef hem schrijven.

Twee jaar later kreeg Piet Nuyttens weer verlof. Hij kwam met 50 schilderijen naar Nederland. We bezochten dhr. van Duuren, conservator van het Tropenmuseum, aan wie we zijn werken lieten zien. Mede door zijn bemiddeling werden Piet Nuyttens' schilderijen geëxposeerd in museum Nusantara (Delft 2001).

Of we ook nog even de Papua collectie van het Tropenmuseum wilden zien? We zagen stellingkasten vol met schedels, dansschilden, tooien en ladenkasten met de mooiste sierraden. Wat er toen gebeurde zal ik niet snel meer vergeten. Piet Nuyttens slaakte een kreet en sloeg zijn handen voor het gezicht. 'Zoveel', riep Piet Nuyttens uit, 'dit kan niet. In Papua is bijna niets meer van dit alles!'

Bij alle voorwerpen wist hij verhalen over rituelen, bruidschatten of van magische bezweringen. Uren brachten we door in dat depot. Die avond herhaalde Piet telkens weer: 'Waarom Jet, waarom ligt het daar in laden, terwijl niemand het ziet?' Het enige wat ik kon zeggen was dat het goed beheerd en geregistreerd lag.

Roosteren van het varken,
Baliem
Piet Nuyttens, olieverf
op doek, 70 x 50 cm.

Korte tijd later ontmoette ik Ineke de Vries van PACE. Zij had uit Papua het dringende verzoek gekregen om zoveel mogelijk te bewaren van wat er in Nederland aan Papua's erfgoed terechtgekomen was. De doelstelling van PACE om het daarvoor aan PACE geschonken erfgoed naar Papua terug te sturen en het intussen via internet zichtbaar te maken, sluit aan bij de wens van Piet en mijzelf. En ooit zullen Papua's weer op zoek gaan naar de eigen wortels en tradities, naar de rijkdom van hun symbolen op tifa's (trommels) en dansschilden. Voor mensen uit andere culturen is het eveneens een rijkdom om daar kennis van te kunnen nemen. Daarom heb ik de PACE-folder helpen ontworpen en verricht ik nog wat kleine hand- en spandiensten voor de stichting. Het is voor een heel goede zaak!

Alle Piet Nuyttens schilderijen over Papua zullen van begin december 2002 tot eind januari 2003 geëxposeerd worden in het Nijmeegs Volkenkundig Museum. Van de opbrengst van deze verkooptentoonstelling is 10% bestemd voor Stichting PACE (zie verder onder Tentoonstellingen).

Jet Willebrands

penningmeester GEVRAAGD

Wilt u ons bestuur komen versterken? Houd u ervan de cijfers op orde te hebben?
Wij zoeken een penningmeester!
bel: (035) 628 0866 (secretaris) of mail: papuacultureelerfgoed@planet.nl

ontvangen giften

mw. A.M.J.A. te K.	50,00	M.C.K. te B.	1020,00
J.H.A. te E.	30,00	mw. T.A.M.K. te B.	50,00
J. van B. te B.	50,00	W.O.K. te H.	22,69
mw. E.A.B. te R.	25,00	R.O. te Z.	22,73
mw. Th.B. te V.	22,69	dr. A.P. te H.	337,12
mw. M.M.B. te B.	25,00	mw. B. de R. te T.	350,00
J.D.B. te A.	20,00	Z.S. te W.	45,38
drs. H.B. te O.	50,00	prof.dr. J.W.S. te H.	145,38
mw. R.C. te D., Frankrijk	30,00	drs. J.H.F.S. te T., Frankrijk	25,00
drs. F.M.C. te U.	45,38	mw. A.M.T. te P., Nieuw Caledonië	45,00
J.A.L.C. te U.	45,38	dr. J.T. te C., Australië	68,07
Mr. L.D. te V.	22,69	drs. F. V. te H.	20,00
prof.dr. L.F.B.D. te L.	20,00	P.S.J. van de V. te Z.	40,00
dr. W.C.A.H.E. te D.	22,69	dr. J.V. te A.	34,03
Fund Raising Project te H.	453,78	H.W. te A.	100,00
mw. S.J. de G. te A.	45,00	ds. H.W. te D.	22,69
dr. S.R.J. te H.	45,38		
H.K. te B.	45,38		
mw. M.R.K. te L.	1030,88	Vermeld zijn giften/donaties boven twintig euro.	

Colofon

PACE Nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Papua Cultureel Erfgoed.

ABONNEMENT

PACE Nieuwsbrief verschijnt minimaal eenmaal per jaar. De nieuwsbrief wordt toegezonden aan onze donateurs. U kunt al donateur worden vanaf € 15,00 per jaar.

REDACTIE

Ineke de Vries en Sjoerd Jaarsma

OPMAAK

Sjoukje Rienks

REDACTIEADRES

Amsteldijk 105d, 1074 JG Amsterdam
vriesina@planet.nl

donaties

Uw bijdrage kunt u overmaken op Postbank no.: 9112842 t.n.v. Papua Cultureel Erfgoed o.v.v.

- 'gift' of 'donatie'
- het bedrag dat uzelf bepaalt
- t.n.v. St. Papua Cultureel Erfgoed, Beethovenlaan 6, 1217 CJ Hilversum

Secretariaat
Beethovenlaan 6
1217 CJ Hilversum

t/f: (035) 628 0866
papuacultureelerfgoed@planet.nl
www.papua-erfgoed.nl (in ontwerp)

Postbank: 9112842
KvK nummer: 320 87784